

STUDIA ŹRÓDŁOZNAWCZE

Commentationes

XLII

 WYDAWNICTWO
— DiG

<http://rcin.org.pl>

STUDIA ŹRÓDŁOZNAWCZE

XLII

ACADEMIA SCIENTIARUM
ET LITTERARUM POLONA
INSTITUTUM HISTORICUM

COMMENTATIONES

XLII

VARSOVIAE 2004

<http://rcin.org.pl>

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

STUDIA
ŹRÓDŁOZNAWCZE

XLII

WARSZAWA 2004

<http://rcin.org.pl>

KOMITET REDAKCYJNY
Zbigniew Dalewski, Maria Koczerska (redaktor),
Stefan K. Kuczyński (redaktor), Marek Słoń (sekretarz), Maria Starnawska

Adres Redakcji:
PL 00-272 Warszawa
ul. Rynek Starego Miasta 29/31
tel. (+4822) 831-02-61, fax 831-36-42
E-mail: ihpan@ihpan.edu.pl

ISSN 0081-7147
ISBN 83-7181-358-9

© Copyright by Wydawnictwo DiG & Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk, 2004

Opracowanie techniczne: Wioletta Grochal

Na okładce: Przerys pieczęci Wolframa von Pannewitz (pozytyw). Rys. D. Nowakowski

Skład i łamanie

PL 01-524 Warszawa
Al. Wojska Polskiego 4
tel./fax (+4822) 839-08-38
E-mail: dig@dig.com.pl; <http://www.dig.com.pl>

Nakład 500 egz.
Do druku oddano i druk ukończono w 2004 r.

SPIS TREŚCI

Rozprawy i studia

- Paweł D e r e c k i, *Historia Brittonum* „Nenniusza”? Kilka słów o niewielkim dziełku budzącym wielkie kontrowersje 1
- Jacek B a n a s z k i e w i c z, Widukind o saskich początkach: Saxo, Turyng i *Landkaufszene* (*Res gestae Saxonicae*, I, 5). Naśladownictwo antycznych wzorów, stara saga plemienna czy wytwór uczoności saskich intelektualistów IX–X wieku? . 19
- Anna G r o n o w s k a, *Enfances Guillaume*, *Enfances Vivien*, *Enfances Renier*... Młodzieńcze dokonania wielkich bohaterów starofrancuskiej epiki rycerskiej 37

Materialy

- Krzysztof B e n y s k i e w i c z, Władysław Laskonogi wystawcą dokumentów fundacyjnych klasztoru cystersów w Obrze . 65
- Dagmara A d a m s k a, Tomasz S t o l a r c z y k, Stempel tłoka pieczęci rycerskiej — znalezisko z okolic Jawora 79
- Jarosław S z y m a n i s k i, *Articuli secte Waldensium* na tle antyheretyckich zbiorów rękopiśmiennych Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego 85
- Przemysław N o w a k, Niemieckojęzyczne dokumenty króla Władysława Jagiełły 97

Dyskusje

- Gerard L a b u d a, W sprawie autorstwa i miejsca napisania Żywotu pierwszego Świętego Wojciecha 115

Artykuły recenzyjne i recenzje

- Nowy głos o mapie świata z Ebstorfu. Jürgen W i l k e, *Die Ebstorfer Weltkarte*, 1. *Textband*, 2. *Tafelband* (Veröffentlichungen des Instituts für Historische Landesforschung der Universität Göttingen, Bd.39), Verlag für Regionalgeschichte, Bielefeld 2001, ss. 347, 5 nlb. + 167, mapa w załączeniu (Jerzy Strzelczyk) 131
- Przeciwko chybionemu obrazowi związków dzieł literackich i plastycznych. Bogdan H o j d i s, *O współistnieniu słów i obrazów w kulturze polskiego średniowiecza*, Gnieźnieńska Firma Wydawnicza »TUM«, Gniezno–Poznań 2000, ss. 164, il. nlb. 42 + 5 barwnych (Wojciech Mischke) 136
- Leonid Sergeevič Č e k i n, *Kartografija christianskogo srednevekov'ja VIII–XIII vv. Teksty, perevod, kommentarij*, Moskwa 1999, Izdatel'skaja firma „Vostočnaja literatura” RAN, ss. 366 (w tym 73 tabl. i wiele ilustracji w tekście); A[leksandr] V[asil'evič] P o d o s i n o v, *Vostočnaja Evropa v rimskoj kartografičeskoj tradicii. Teksty, perevod, kommentarij*, Moskwa 2002, Izdatel'stvo „Indrik”, ss. 488, il. barwnych 16 (Jerzy Strzelczyk) 141
- Thomas M e i e r, *Die Archäologie des mittelalterlichen Königsgrabes im christlichen Europa*, *Mittelalter–Forschungen* Bd.8, John Thorbecke Verlag, Stuttgart, 2002, ss. 478, 173 fig. (Elżbieta Dąbrowska) 145
- Anders W i n r o t h, *The Making of Gratian's Decretum* (Cambridge Studies in Medieval Life and Thought, Ser. 4, 49), Cambridge University Press, Cambridge 2000, dodruk 2002, ss. XVI, 245, 4 il., 7 tabel (Przemysław Nowak) 149
- Maria B l á h o v á, *Historická chronologie*, Nakladatelství Libri, Praha 2001, ss. 948 (Izabela Skierska) 150
- Marek W a l c z a k, „Alter Christus”. *Studia nad obrazowaniem świętości w sztuce średniowiecznej na przykładzie św. Tomasza Becketa*, TWiAPN Universitas, Kraków 2001, (Ars Vetus et Nova, 5), ss. 435, 102 il., streszczenie angielskie (Grażyna Jurkowlaniec) 151
- Alison I. B e a c h, *Women as Scribes. Book Production and Monastic Reform in Twelfth–Century Bavaria* (Cambridge Studies in Palaeography and Codicology, 10), Cambridge University Press, Cambridge 2004, ss. XIV, 198 (Jerzy Strzelczyk) 153
- Die Hochmeister des Deutschen Ordens 1190–1994*, hrsg. von Udo A r n o l d (*Quellen und Studien zur Geschichte des Deutschen Ordens*, t. 40), N. G. Elwert Verlag, Marburg 1998, ss. VIII, 368 (Krzysztof R. Prokop) 156
- Elżbieta K o w a l c z y k, *Dzieje granicy mazowiecko–krzyżackiej (między Drwęcą a Pisą)*, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2003, ss. 335, fot., mapy, rys., tab., Zusammenfassung (Mariusz Weber) 159

<i>Rycerstwo Europy Środkowo–Wschodniej wobec idei krucjat</i> , red. Wojciech P e l t z, Jarosław D u d e k, Uniwersytet Zielonogórski — Historia 5, Wydawnictwo Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2002, ss. 166, Zusammenfassung (Gerard Kucharski)	160
Jana N e c h u t o v á, <i>Latinská literatura českého středověku do roku 1400</i> , Nakladatelství Vyšehrad, Praha 2000, ss. 365 (Wojciech Baran–Kozłowski)	163
Marek C e t w i ń s k i, <i>Śląski tygiel. Studia z dziejów polskiego średniowiecza</i> , Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie, Częstochowa 2001, ss. 318 (Gerard Kucharski)	164
<i>Dokumenty strony polsko–litewskiej pokoju melneńskiego z 1422 roku</i> , wydali Przemysław N o w a k i Piotr P o k o r a (z przedmową Stefana K. K u c z y ń s k i e g o), Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2004, ss. XVIII, 102 il. barwne (Jan Tęgowski)	165
<i>Cronica monasterii canonicorum regularium (S. Augustini) in Glac = Kronika klasztoru kanoników regularnych (Św. Augustyna) w Kłodzku</i> , edidit = wydał Wojciech M r o z o w i c z, Wratislaviae = Wrocław 2003, ss. 371 (Marek Derwich)	167
<i>Genealogien zur Papstgeschichte</i> , bearb. von Christoph W e b e r unter Mitwirkung von Michael B e c k e r, cz. 3–6 (Päpste und Papstum, t. 29 cz. 3–6), Anton Hiersemann, Stuttgart 2001–2002, ss. 982, 1094 (Krzysztof R. Prokop)	168
Bogdan W. B r z u s t o w i c z, <i>Turniej rycerski w Królestwie Polskim w późnym średniowieczu i renesansie na tle europejskim</i> , Wydawnictwo DiG, Warszawa 2003, ss. 408, il. (Robert Bubczyk)	170
Kirsi S a l o n e n, <i>The Penitentiary as a Well of Grace in the Middle Ages. The Exemplar of the Province of Uppsala 1448–1527</i> , Helsinki 2001 (Annales Academiae Scientiarum Fennicae; 313), ss. 458 (Monika Saczyńska–Kaliszuk)	172
Agnieszka B a r t o s z e w i c z, <i>Czas w małych miastach. Studium z dziejów kultury umysłowej późnośredniowiecznej Polski</i> , Oficyna Wydawnicza ASPRA–JR–Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusku, Warszawa–Pułtusk 2003, ss. 355 (Piotr Chojnacki)	175
Wojciech K r a w c z u k, <i>Metrykanci koronni. Rozwój registratury centralnej od XVI do XVIII wieku</i> , Tow. Wyd. „Historia Iagellonica”, Kraków 2002, ss. 181, 5 nlb. (Waldemar Chorążyczewski)	178
<i>Radziwiłlowie. Obrazy literackie. Biografie. Świadczenia historyczne</i> . Praca zbiorowa pod red. Krzysztofa S t ę p n i k a, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie–Skłodowskiej, Lublin 2003, ss. 503, 70 il. (Marceli Kosman)	180
<i>Nekrologi „Kuriera Warszawskiego” 1821–1939</i> , oprac. Andrzej Tadeusz T y s z k a, t. I: 1821–1845, Warszawa 2001, ss. XII, 570; t. II: 1846–1852, Warszawa 2004, ss. VIII, 623 (Jolanta Sikorska–Kulesza)	182

Zapiski krytyczne i sprawozdania

Ks. Kazimierz P a n u ś, <i>Święty Patryk</i> , „Wielcy ludzie Kościoła”, Wydawnictwo WAM–Księża Jezuiti, Kraków 2004, ss. 92 (P. D.)	185
Urszula L e w i c k a – R a j e w s k a, <i>Arabskie opisanie Słowian. Źródła do dziejów średniowiecznej kultury</i> (Polskie Towarzystwo Ludoznawcze. Prace Etnologiczne, t. 15), Wrocław 2004, ss. 263, Summary (J. S.)	185
Jürgen H o f f m a n n, <i>Vita Adalberti Aquensis</i> , „Deutsches Archiv für Erforschung des Mittelalters” 57, 2001, 1, s. 157–163; Johannes F r i e d, <i>Gnesen — Aachen — Rom. Otto III. und der Kult des hl. Adalbert. Beobachtungen zum älteren Adalbertsleben</i> , w: Michael B o r g o l t e (Hg.), <i>Polen und Deutschland vor 1000 Jahren. Die Berliner Tagung über den „Akt von Gnesen”</i> , Redaktion: Benjamin S c h e l l e r (Europa im Mittelalter. Abhandlungen und Beiträge zur historischen Komparatistik, hg. von M. B o r g o l t e, Bd. 5), Akademie Verlag, Berlin 2002, s. 235–279 (J. S.)	186
<i>Trakt cesarski. Hawa — Gniezno — Magdeburg</i> (Bibliotheca Fontes Archeologici Posnaniensis), Muzeum Archeologiczne w Poznaniu, Poznań 2002, ss. 442, Abstracts, Zusammenfassungen (M. D.)	187
Pavol Č e r n ý, <i>Evangeliář Zábřdovický a Svatovítská Apokalypsa</i> , Wyd. Akademia, Praha 2004, ss. 378 (J. K.)	188
Michael R o t h m a n n, <i>Totius orbis descriptio. Die „Otia Imperialia” des Gervasius von Tilbury: Eine höfische Enzyklopädie und die scientia naturalis</i> , w: <i>Die Enzyklopädie im Wandel vom Hochmittelalter bis zur frühen Neuzeit</i> , Herausgegeben von Christel M e i e r, Redaktion Stefan S c h u l e r und Marcus H e c k e n k a m p. Akten des Kolloquiums des Projekts D im Sonderforschungsbereich 231 (29.11.–1.12.1996) (Münstersche Mittelalter–Schriften, Bd. 78), Wilhelm Fink Verlag, München 2002, s. 189–224 (J. S.)	188
Tomasz Ś l ę c z k a, <i>Aleksander Macedoński w literaturze staropolskiej</i> (Acta Universitatis Wratislaviensis, 2513), Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2003, ss. 213, Summary (M. D.)	189
Jan P t a k, <i>Chorągiew w komunikacji społecznej w Polsce piastowskiej i jagiellońskiej</i> , Wydawnictwo KUL, Lublin 2002, ss. 467 (J. M. D.)	189
Urszula Ś w i d e r s k a, <i>Kultura rycerska w średniowiecznej Polsce</i> , Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 2001, ss. 226. (G. K.)	190
<i>Statuta capituli ecclesiae cathedralis Wratislaviensis ex anno 1482/83</i> , Innotendis materiis praeparatis a Vincento U r b a n edidit Casimirus D o l a. In linguam Polonorum convertit Norbertus W i d o k, Wratislaviae–Opoloniae, Uniwersytet Wrocławski, Centrum Badań Śląskoznawczych i Bohemistycznych, Uniwersytet Opolski, Wydział Teologiczny, 2004, ss. 400 (M. D.)	191

<i>Album pozdně středověkého písma. Album scripturae medii aevi posterioris: Severní Čechy. Svazek I. Soudní knihy města Loun. Bohemia septentrionalis. Volumen I. Libri iudiciales civitatis Lunae</i> , oprac. H. Páteková, Dolní Břežany 2002; <i>Severní Čechy. Svazek II. Městská kniha soudní a pamětní Ústí nad Labem 1438–1514. Bohemia septentrionalis. Volumen II. Liber iudicialis et memorabilium civitatis Austiae super Albea 1438–1514</i> , oprac. H. Páteková, Dolní Břežany 2003; <i>Severní Čechy. Svazek III. Kniha přijímání za měšťany města České Lípy 1461–1722. Bohemia septentrionalis. Volumen III. Liber civium civitatis Lipae 1461–1722</i> , oprac. H. Páteková, Dolní Břežany 2002 (J. K.)	191
Bogusław Pfeiffer, <i>Caelum et regnum. Studia nad symboliką państwa i władcy w polskiej literaturze i sztuce XVI i XVII stulecia</i> , Wydawnictwo Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2002, ss. 293, il. 66, Summary (I. M. D.)	192
Jan Biłobocki, <i>Poematy rycerskie</i> , Wstęp i opracowanie Piotr Borek, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2004, ss. 194, 8 ilustr. (M. K.)	193
<i>Protokolarz albo „Czerwona księga” Mysłowic</i> , wyd. Alina Kowalska, Antoni Piwowarczyk, pod. red. Antoniego Barcika, Wydawnictwo „Emmanuel”, Mysłowice 2002, ss. 544, XXIV, il. (M. S.)	194
Kazimierz Bujnicki, <i>Pamiętniki (1795–1875)</i> , wstęp i opracowanie Paweł Bukowiec, [Wyd.] Collegium Columbinum, Kraków 2001, ss. 267 (M. K.)	194
Motiejus Valančius, <i>Namų užrašai</i> . Sudarė Aldona Prášmantaitė, Baltos lankos, [Vilnius] 2003, ss. XXX, 933 (M. K.)	195
<i>Manuál Encyklopedie českých dějin (Příručka pro zpracovatele — Heslář — Vzorová hesla)</i> , opracowali Jaroslav Pánek i Oldřich Tůma przy współpracy z Jiřím Kociánem, Jiřím Mikulcem, Janem Pelikánem, Miloslavem Polívką, Alešem Pořízlką, Svatou Eakovou, Evą Semotanovou oraz autorami przykładowych haseł. Historický ústav AV ČR, Praha 2003, ss. 483 (M. K.)	195
<i>Handbuch der Geschichte Russlands</i> , Bd. 6, herausgegeben von Klaus Zernack: Peter Hoffmann (unter Mitarbeit von Lothar Kölm), <i>Einführung in Literatur, Quellen und Hilfsmittel</i> , Anton Hiersemann, Stuttgart 2004, ss. XII +340 (J. S.)	196

Kronika

„Stan i perspektywy polskiej dyplomatyki średniowiecznej i wczesnonowożytnej” — forum dyskusyjne „Belliculum Diplomaticum Lublinense I” (Lublin, 8–9 XII 2003) (<i>Agnieszka Kuś</i>)	197
Deutsch–Polnischer Gesprächskreis zur Quellenedition: Edition von historiographischen Quellen. Editorische Methoden und Projekte (Berlin, 7–8 XI 2003) (<i>Marek Słoi</i>)	199
„Inschriften und europäische Schatzkunst”: X. Internationale Fachtagung für mittelalterliche und neuzeitliche Epigraphik” (Halberstadt 20–23 V 2004) (<i>Jaroslav Wenta</i>)	200
„Kancelaria królewska. Między władzą a społeczeństwem”. Spotkanie drugie (Kraków, 14 IV 2004) (<i>Rafał Górny</i>)	200
II Krakowskie kolokwium heraldyczne „Pieczęcie herbowe, herby na pieczęciach” (25–26 X 2004) (<i>Sylvia Pisarska</i>)	201

Komunikaty

Komunikat o przyznaniu Nagrody im. Aleksandra Gieysztor	204
Komunikat o przyznaniu Nagrody im. Adama Heymowskiego	204
Sprostowanie	204
Informacja dla autorów „Studiów Źródłoznawczych”	205
Spis skrótów	207

SPIS WSPÓŁPRACOWNIKÓW * LISTE DE COLLABORATEURS

	Dagmara Adamska, Wrocław		Agnieszka Kuś, Warszawa
	Jacek Banaszekwicz, Warszawa		Gerard Labuda, Poznań
	Wojciech Baran–Kozłowski, Poznań		Wojciech Mischke, Kraków
	Krzysztof Benyskiewicz, Zielona Góra		Przemysław Nowak, Kraków
	Robert Bubczyk, Lublin		Sylwia Pisarska, Kraków
	Piotr Chojnacki, Warszawa		Krzysztof R. Prokop, Kraków
	Waldemar Chorążyczewski, Toruń		Monika Saczyńska–Kaliszuk, Warszawa
<i>I. M. D.</i>	Iwona M. Dacka, Warszawa		Jolanta Sikorska–Kulesza, Warszawa
	Elżbieta Dąbrowska, Tournus		Izabela Skierska, Poznań
<i>P. D.</i>	Paweł Derecki, Warszawa	<i>M. S.</i>	Marek Słoiń, Warszawa
<i>M. D.</i>	Marek Derwich, Wrocław		Tomasz Stolarczyk, Wrocław
	Rafał Górny, Kraków		Jerzy Strzelczyk, Poznań
	Anna Gronowska, Warszawa		Jarosław Szymański, Wrocław
	Grażyna Jurkowlaniec, Warszawa		Jan Tęgowski, Białystok
<i>J. K.</i>	Jerzy Kaliszuk, Warszawa		Mariusz Weber, Poznań
<i>M. K.</i>	Marceli Kosman, Poznań		Jerzy Wenta, Toruń
	Gerard Kucharski, Kalisz–Poznań		

Informacja dla autorów „Studiów Źródłoznawczych”

Redakcja zwraca się do wszystkich Autorów z prośbą o stosowanie następujących zasad, dotyczących formy nadsyłanych tekstów

1. Wszystkie teksty prosimy składać w dwu egzemplarzach maszynopisu lub w jednym egzemplarzu wydruku komputerowego i na dyskietce, przepisanych według obowiązujących norm: na stronie około 30 wierszy po około 60 znaków, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum. Nie stosuje się podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu powinien być następujący: z lewej strony u góry imię i nazwisko autora oraz miasto, poniżej tytuł tekstu na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy prosimy pisać zwykłą czcionką, nie zaś wielkimi literami. Zasady te dotyczą również tekstów przeznaczonych do działów „Materiały”, „Miscellanea”, „Dyskusje” oraz artykułów recenzyjnych (tj. obszerniejszych, polemicznych recenzji).

3. W nagłówku recenzji umieszcza się kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule podajemy imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (cyframi arabskimi) i dalej: wydawnictwo, miejsce i rok wydania oraz liczbę stron i ilustracji. Imię i nazwisko autora recenzji umieszcza się na końcu tekstu z prawej strony. Artykuły recenzyjne i dyskusje powinny być przez autora opatrzone tytułem, pod którym zamieszcza się opis bibliograficzny.

4. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów prosimy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek. Każdy przypis powinien zaczynać się po wcięciu akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście powinny być umieszczane przed kropką kończącą zdanie (chyba, że kończy je skrót: w. — wiek, r. — rok) lub przed przecinkiem w środku zdania (chyba, że muszą się znaleźć między słowami, których nie oddziela przecinek). Uwaga: prosimy stosować czcionkę i interlinię takie jak w tekście zasadniczym.

5. W tekstach zasadniczych przyjmujemy ogólnie przyjęte skróty (np., m.in., itp.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek) — inne w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską, gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (15 VII 1410; 16 lipca; w lipcu 1410 r.).

6. W przypisach prosimy stosować skróty zgodnie z zamieszczonym dalej wykazem. Dopuszczalne są także inne, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, trzeba jednak je rozwinąć przy pierwszym przypadku ich zastosowania [dalej:]. Tytuły książek i artykułów pisze się kursywą, czasopism — czcionką prostą, w cudzysłowie, serii wydawniczych — bez cudzysłowu; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów). Numery tomów, roczników, zeszytów i części periodyków oraz innych publikacji podaje się cyframi arabskimi, a nazwiska autorów drukiem zwykłym, nie rozstrzelonym.

7. Przy autorach przywoływanych w tekście zasadniczym podajemy imię w pełnym brzmieniu; w przypisach — pierwszą literę imienia, również w skróconym opisie bibliograficznym.

8. Będziemy wdzięczni za dołączenie do artykułów i innych tekstów wymienionych w pkt. 2: streszczenia o objętości nie przekraczającej jednej strony maszynopisu, z zaznaczeniem języka, na który ma być tłumaczone (lub od razu w tym języku) oraz krótszego streszczenia, o objętości 2–3 zdań (abstrakt) i słów kluczowych (3–5), określających dziedzinę, których dotyczy tekst.

Ponato Autorzy proszeni są o podawanie miejsca ich zatrudnienia (w przypadku uczelni i placówek naukowo-badawczych). Autorzy nie zatrudnieni oraz doktoranci i studenci proszeni są o podanie miasta lub miejscowości zamieszkania.

Spis skrótów

Archiwa i zespoły archiwalne:

AA	— Archiwum Archidiecezjalne
AD	— Archiwum Diecezjalne
AGAD	— Archiwum Główne Akt Dawnych
AP	— Archiwum Państwowe
MK	— Metryka Koronna w AGAD
ML	— Metryka Litewska
gr.	— księgi sądowe grodzkie (poprzedzone nazwą grodu, uzupełnione określeniem serii)
ziem.	— księgi sądowe ziemskie (poprzedzone nazwą ziemi, uzupełnione określeniem serii)

Biblioteki:

BCzart.	— Biblioteka Czartoryskich
BJ	— Biblioteka Jagiellońska
BKórn.	— Biblioteka PAN w Kórniku
BN	— Biblioteka Narodowa
BOss.	— Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich
BPAN	— Biblioteka Polskiej Akademii Nauk
BPAU	— Biblioteka Polskiej Akademii Umiejętności
BRacz.	— Biblioteka Publiczna im. E. Raczyńskiego w Poznaniu
BUniw.	— Biblioteka Uniwersytecka (z podaniem miasta)

Ważniejsze wydawnictwa źródłowe:

AGZ	— Akta grodzkie i ziemskie
Bull. Pol.	— Bullarium Poloniae
CDBoh.	— Codex diplomaticus et epistolaris Regni Bohemiae
CDPruss.	— Codex diplomaticus Prussicus
CDMas.	— Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis, wyd. J. K. Kochanowski
CDSil.	— Codex diplomaticus Silesiae
DKuj. Maz.	— Dokumenty kujawskie i mazowieckie przeważnie z XIII wieku, wyd. B. Ulanowski
CDUJ	— Codex diplomaticus Universitatis studii generalis Cracoviensis
C. epist. XV	— Codex epistolaris saeculi decimi quinti
CIP	— Corpus inscriptionum Poloniae
KDKK	— Kodeks dyplomatyczny katedry krakowskiej św. Wacława
KDm.K	— Kodeks dyplomatyczny miasta Krakowa
KDMaz.	— Kodeks dyplomatyczny Księstwa Mazowieckiego, wyd. J. T. Lubomirski
KDMłp.	— Kodeks dyplomatyczny Małopolski
KDPol.	— Kodeks dyplomatyczny Polski
KDŚl.	— Kodeks dyplomatyczny Śląska
KDWłkp.	— Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski, t. 1–5, wyd. I. Zakrzewski, F. Piekosiński, od t. 6, wyd. A. Gąsiorowski [i in.]
MGH	— Monumenta Germaniae Historica
MGH SS	— Monumenta Germaniae Historica, Scriptores
Migne PL	— J. P. Migne, Patrologiae cursus completus, Series Latina

MPH	— Monumenta Poloniae Historica
MPH s.n.	— Monumenta Poloniae Historica, series nova
MPPal.	— Monumenta Poloniae Paleographica
MPV	— Monumenta Poloniae Vaticana
MRPS	— Matricularum Regni Poloniae summaria
NKDMaz.	— Nowy kodeks dyplomatyczny Mazowsza
Pmrl. UB	— Pommerellisches Urkundenbuch
Pmr. UB	— Pommersches Urkundenbuch
Pr. UB	— Preussisches Urkundenbuch
PSRL	— Połnoje sobranije ruskich letopisej
RS	— Regesten zur schlesischen Geschichte, w: CDSil.
Schl. UB	— Schlesisches Urkundenbuch
UdR. Spisy	— Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy.
VL	— Volumina legum
ZDMłp.	— Zbiór dokumentów małopolskich
ZDm.Ł.	— Zbiór dokumentów i listów miasta Płocka

Ważniejsze wydawnictwa seryjne i ciągłe:

AKH	— „Archiwum Komisji Historycznej”
AKP	— „Archiwum Komisji Prawniczej”
PSB	— Polski słownik biograficzny
RAU whf	— Rozprawy (Polskiej) Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno–Filozoficzny
SPPP	— Starodawne prawa polskiego pomniki
SSS	— Słownik starożytności słowiańskich

Ważniejsze czasopisma historyczne:

ABMK	— „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”
Czas. Pr. Hist.	— „Czasopismo Prawno–Historyczne”
Kwart. HKM	— „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
Kwart. Hist.	— „Kwartalnik Historyczny”
Mies. Herald.	— „Miesięcznik Heraldyczny”
Przegl. Hist.	— „Przegląd Historyczny”
Rocz. Herald.	— „Rocznik Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie”, od t. 8 (1926–1927) „Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego”; od 1993 r. nowa seria
Rocz. Hist.	— „Roczniki Historyczne”
Rocz. Hum.	— „Roczniki Humanistyczne”
Rocz. TNT	— „Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu”
Sobótka	— „Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka”
St. Hist.	— „Studia Historyczne”
St. Źródł.	— „Studia Źródłoznawcze”
Zap. Hist.	— „Zapiski Historyczne”
Zap. TNT	— „Zapiski Towarzystwa Naukowego w Toruniu”

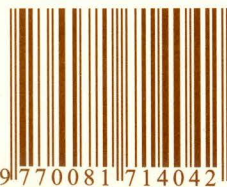
Inne skróty:

bearb.	— bearbeitet von
cap.	— capitulum
ed.	— edidit
f.	— folio
fasc.	— fasciculum
hrsg.	— herausgegeben von
ibid.	— ibidem
il.	— ilustracja
k.	— karta
kol.	— kolumna
ks.	— księga

lib.	— liber
loc. cit.	— loco citato
mf	— mikrofilm
ms	— manuscriptus
mszp.	— maszynopis
n.	— i następna (np.: s. 22 n.)
nlb.	— nieliczbowane
nr kat.	— numer katalogowy
op. cit.	— opus citatum
or.	— oryginał
p.	— pagina
przyp.	— przypis
r. [lub:]	— recto
red.	— redaktor, redakcja
rkps	— rękopis
repr.	— reprint
s.	— strona
sygn.	— sygnatura
szp.	— szpalta
v. [lub:]	— verso
vol.	— volumen
wyd.	— wydanie, wydawca
z.	— zeszyt

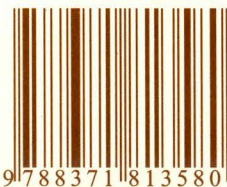
Cena 36,00 zł (w tym 0% VAT)
Nakład 500 egz.

ISSN 0081-7147

9 770081 714042

ISBN 83-7181-358-9

9 788371 813580

<http://rcin.org.pl>